

Sygn. akt II KK 410/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)

SSN Paweł Wiliński

Protokolant Anna Janczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Grzegorza Krysmanna,
w sprawie **P. H.**

w przedmiocie odszkodowania

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 11 września 2019 r.,

kasacji, wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 17.04.2018 r., sygn. akt II AKa (...)

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w S.

z dnia 27.11.2017 r., sygn. akt II Ko (...)

1. uchyla wyrok w zaskarżonej części (pkt 2) w odniesieniu do zadośćuczynienia i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania;

2. oddala kasację w pozostałej części i w tym zakresie zwalnia P. H. od ponoszenia kosztów sądowych postępowania kasacyjnego;

3. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz P. N. - Kancelaria Radcy Prawnego w Ł. kwotę 738 (siedemset trzydzieści osiem) złotych, w tym 23% VAT, za sporządzenie i wniesienie kasacji.

UZASADNIENIE

P. H. wniósł do Sądu Okręgowego w S. wniosek o zasądzenie na jego rzecz odszkodowania w kwocie 110 000 zł (ograniczone w trakcie postępowania do kwoty 50 000 zł) z tytułu utraty pracy i związanych z tym świadczeń oraz zadośćuczynienia w kwocie 60 000 zł za doznaną krzywdę wynikłą z niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania w sprawie Sądu Rejonowego w Ł. o sygn. akt II K (...) (wcześniej II K (X)).

Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 27 listopada 2017 r., sygn. akt II Ko (...) zasądził na rzecz P. H. kwotę 7 500 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 13 850,89 zł tytułem odszkodowania, a w pozostałej części oddalił wniosek. Sąd ten przyjął, że P. H. był pozbawiony wolności w tej sprawie w okresie od 29 marca 2000 r. do 29 czerwca 2000 r.

Apelacje od tego wyroku wnieśli pełnomocnik wnioskodawcy oraz prokurator.

Pełnomocnik wnioskodawcy zaskarżył wyrok w części oddalającej wniosek, tj. co do pkt. 2 zarzucając:

a) „obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wyroku, a to:

- art. 7 k.p.k. i art. 424 § 1 k.p.k. polegającą na częściowemu odmówieniu wiary zeznaniom P. H., K. A. i M. M., w sytuacji gdy dowody te nie są sprzeczne ze zgromadzonym materiałem dowodowym,
- art. 322 k.p.c. w zw. z art. 558 k.p.k. poprzez jego niezastosowanie i nie zasądzenie odszkodowania za szkodę związaną przez wnioskodawcę z utratą odprawy i środków zgromadzonych w pracowniczej kasie zapomogowo - pożyczkowej, w sytuacji, gdy ściśle udowodnienie wysokości odszkodowania w niniejszej sprawie jest niemożliwe nie z winy wnioskodawcy;

b) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za jego podstawę, który miał wpływ na treść orzeczenia przez uznanie, że:

- P. H. był niesłusznie tymczasowo aresztowany w okresie od dnia 31 marca 2000 r. do 29 czerwca 2000 r., w sytuacji, gdy w sprawie Sądu Rejonowego w Ł., sygn. akt II K (...) (uprzednio sygn. akt II K (X)) wnioskodawca był tymczasowo

aresztowany od dnia 31 marca 2000 r. do dnia 29 czerwca 2000 r., a następnie od dnia 7 sierpnia 2000 r. do dnia 21 listopada 2000 r., czego konsekwencją jest błędne ustalenie utraconych dochodów i wysokości zadośćuczynienia za doznaną przez wnioskodawcę krzywdę,

- zadośćuczynienie za doznaną przez wnioskodawczynię krzywdę związaną z niesłusznym tymczasowym aresztowaniem wyczerpuje się kwotą 7 500 zł podczas, gdy cierpienia fizyczne i psychiczne wnioskodawcy są znaczne, ich intensywność oraz nieodwracalny charakter następstw, rodzaj dóbr osobistych, które zostały naruszone, w szczególności wolności, dobrego imienia, prawa do życia w rodzinie, wskazują, iż kwota łączna 60 000 zł jest w tych okolicznościach dostosowana przede wszystkim do stopnia natężenia krzywdy i nie jest nadmierna w stosunku do aktualnych stosunków majątkowych społeczeństwa, a więc utrzymana jest w rozsądnych granicach”.

Podnosząc te zarzuty obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie co do istoty sprawy i podwyższenie zasądzonych na rzecz P. H. odszkodowania do kwoty 50 000 zł i zadośćuczynienia do kwoty 60 000 zł, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Prokurator w apelacji, zaskarżając wyrok Sądu I instancji w części dotyczącej zasądzonego odszkodowania, na korzyść wnioskodawcy, zarzucił „błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na treść orzeczenia, polegający na niezasadnym ustaleniu, iż P. H. był w sprawie II K (...) (kolejna sygn. akt II K (X)) Sądu Rejonowego w Ł. tymczasowo aresztowany w okresie od 31 marca 2000 r. do 29 czerwca 2000 r., podczas gdy w rzeczywistości środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania był wobec wymienionego stosowany do dnia 22 listopada 2000 r., przy czym czas faktycznego pozbawienia wolności wyłącznie w związku z tymczasowym aresztowaniem w sprawie II K (...) obejmował okres od 31 marca 2000 r. do 29 czerwca 2000 r. oraz od 7 sierpnia 2000 r. do 4 września 2000 r., co w konsekwencji doprowadziło do błędnego ustalenia wysokości odszkodowania w kwocie 13 850,89 zł, podczas gdy tak ustalona kwota nie odpowiada wysokości szkody materialnej, jaką poniósł wnioskodawca w wyniku niesłusznego tymczasowego aresztowania”.

Skarżący podnosząc taki zarzut wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 17 kwietnia 2018 r., sygn. akt II AKa (...), zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że orzeczoną w pkt 1. kwotę odszkodowania podwyższył do 15 756,89 zł, a kwotę zadośćuczynienia do kwoty 10 000 zł. (pkt 1. wyroku), a w pozostałej części wyrok utrzymał w mocy (pkt 2. wyroku). Sąd odwoławczy wskazał, że P. H. poza okresem tymczasowego aresztowania od 31 marca 2000 r. do 29 czerwca 2000 r., przyjętym przez Sąd I instancji, faktycznie był jeszcze tymczasowo aresztowany od dnia 7 sierpnia 2000 r. do 4 września 2000 r.

Od wyroku Sądu odwoławczego, kasację wniósł pełnomocnik wnioskodawcy P. h. . Zarzucając:

„1. rażące naruszenie prawa procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, to jest art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. polegające na:

- a) wadliwym uzasadnieniu orzeczenia Sądu odwoławczego, polegającym na braku wszechstronnego wskazania przez Sąd Apelacyjny w (...) czym kierował się wydając wyrok, a ograniczenie się do twierdzeń lakonicznych, ogólnikowych i pozbawionych dokładnej analizy ustalonych okoliczności w sprawie i zgromadzonych dowodów, co w konsekwencji znacznie utrudnia analizę toku rozumowania Sądu II instancji,
 - b) nieprawidłowym przeprowadzeniu kontroli instancyjnej oraz nienależytym, pozbawionym głębszej analizy rozważeniu przez Sąd Odwoławczy apelacji pełnomocnika wnioskodawcy P. H. oraz każdego z zarzutów zawartych w tej apelacji i nieustosunkowanie się do argumentacji zawartej w jej uzasadnieniu, a w szczególności niewłaściwe rozpoznanie zarzutu naruszenia art. 322 k.p.c. w zw. z art. 558 k.p.k. i błędu w u ustaleniach faktycznych w ustaleniu okresu stosowania wobec wnioskodawcy środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania;
2. przepisu art. 552 § 1 k.p.k. poprzez brak jego zastosowania i nieuwzględnienie przy ustalaniu okresu niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania wnioskodawcy okresu od dnia 4 września 2000 r. do dnia 21 listopada 2000 r.,

kiedy w stosunku do wnioskodawcy stosowano tymczasowe aresztowanie w sprawie o sygn. akt II K (...) i wprowadzono do wykonania karę jednego roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną w sprawie sygn. akt II K (...)."

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądu Apelacyjnego.

Prokurator Prokuratury Okręgowej w S. w pisemnej odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja wniesiona przez pełnomocnika wnioskodawcy, wskazująca na rażące naruszenia przepisów art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., w poniżej wskazanym zakresie, jest zasadna.

Ma rację skarżący, że Sąd Apelacyjny w (...), rozpoznając apelację pełnomocnika P. H., wbrew obowiązкови wynikającemu z art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., nie wskazał czym kierował się nie uwzględniając przy ustalaniu okresu tymczasowego aresztowania stosowanego wobec wnioskodawcy okresu od 4 września 2000 r. do 21 listopada 2000 r. Sposób sporządzenia uzasadnienia zaskarżonego wyroku w tym zakresie jest na tyle ogólnikowy, że nie pozwala na dokonanie oceny poprawności przeprowadzonej w sprawie kontroli odwoławczej. W apelacji zarówno pełnomocnika wnioskodawcy jak i prokuratora wskazano, że P. H. był tymczasowo aresztowany w sprawie Sądu Rejonowego w Ł., sygn. II K (...), nie tylko w okresie od 31 marca 2000 r. do 29 czerwca 2000 r., jak przyjął to Sąd Okręgowy w S. rozpoznając sprawę w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia, ale także w okresie od 7 sierpnia do 22 listopada 2000 r. Odnosząc się do zarzutów błędu w ustaleniach faktycznych z tym związanych, Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku jedynie wskazał, że Sąd Okręgowy faktycznie błędnie ustalił okres tymczasowego aresztowania i poza okresem przyjętym przez Sąd I instancji, wnioskodawca był jeszcze tymczasowo aresztowany od 7 sierpnia 2000 r. do dnia 4 września 2000 r., a nie do daty oznaczonej przez pełnomocnika w apelacji, tj. do dnia 21 listopada 2000 r. Z akt sprawy wynika natomiast jednoznacznie, że w okresie od 4 września 2000 r. do dnia 21 listopada 2000 r. wnioskodawca był również tymczasowo aresztowany w sprawie Sądu Rejonowego w Ł., sygn. II K (...), z tym że równocześnie w tym

okresie odbywał on wprowadzoną do wykonania karę roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną w sprawie o sygn. II K (X). Sąd Apelacyjny w (...) nie wskazał jednak w ogóle czym kierował się nie uwzględniając tego okresu tymczasowego aresztowania zasądzając jednak dodatkowo kwotę zadośćuczynienia za okres do 4 września 2000 r. Nie ulega bowiem wątpliwości, że odszkodowanie, z uwagi na równoległe odbywanie kary pozbawienia wolności, nie przysługuje wnioskodawcy.

Uchybienie to wskazuje, że Sąd Apelacyjny w (...) rozpoznając apelację pełnomocnika wnioskodawcy dopuścił się rażącej obrazę powyżej wskazanych przepisów postępowania. Z uwagi na to uchybienie, mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, Sąd Najwyższy uchylił wyrok w zaskarżonej części (pkt 2) w odniesieniu jedynie do zadośćuczynienia i w tym zakresie sprawę P. H. przekazał do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W pozostałej części, dotyczącej odszkodowania, kasacja pełnomocnika wnioskodawcy nie jest zasadna i dlatego podlegała oddaleniu. Zauważyć należy, że Sąd Apelacyjny w sposób prawidłowy przeprowadził kontrolę instancyjną w pozostałym zaskarżonym zakresie, a w szczególności w sposób właściwy odniósł się do zarzutu naruszenia art. 322 k.p.c. w zw. z art. 558 k.p.k., podkreślając, że wnioskodawca w żaden sposób nie udowodnił, że należał do kasy zapomogowo-pożyczkowej i miał w niej zgromadzony wkład pieniężny, ani też nie wykazał, iż w wyniku tymczasowego aresztowania utracił 12 miesięczną odprawę pracowniczą. Słusznie Sąd odwoławczy podkreślił, że art. 322 k.p.k., do którego odsyła regulacja z art. 558 k.p.k., znajduje zastosowanie wyłącznie wówczas, gdy zaistnienie szkody nie budzi wątpliwości, a jedynie ścisłe udowodnienie wysokości żądania jest niemożliwe lub nader utrudnione. Przepisu tego natomiast nie stosuje się, gdy zaistnienie szkody w ogóle nie zostało wykazane, tak jak ma to miejsce w tej sprawie. Stwierdzić natomiast należy, że kasacja sprowadza się do polemiki z oceną okoliczności i przesłanek związanych z wysokością zasądanego odszkodowania, natomiast nie wykazuje, aby w postępowaniu odwoławczym, w zakresie rozpoznawanego zarzutu, doszło do rażącego naruszenia prawa i to mogącego mieć istotny wpływ na treść orzeczenia.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.